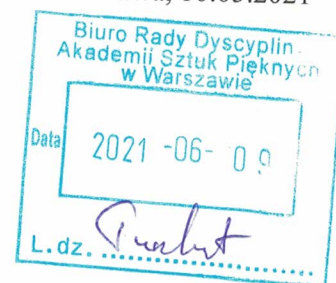

dr hab. prof. ASP Bogna Burska
Akademia Sztuk Pięknych w Gdańsku
Wydział Rzeźby i Intermediów
Katedra Intermediów

Warszawa, 10.05.2021

Recenzja pracy doktorskiej Pani magister Julii Curyło składającej się z cyklu prac malarskich: *Multiverse*, *Galaktyka*, *Pochód*, *Pantokrator wśród ryb i ptaków*, *Serafin*, *Madonna patronka wszechświata I*, *Madonna patronka wszechświata II*, *Kosmos w donucie 2*, *Bóg Ojciec w kosmosie*; *overview effect*, *Madonna w kosmosie*; *overview effect*, *Entropia*, *Historia pewnej relikwii: mistyczne zaręczyny*, *Historia pewnej relikwii: pierścień Saturna*, *Wieloświaty 1*, *Matka Boska Międzyplanetarna* i rozprawy doktorskiej pod tytułem *Kosmogonie - Między wiarą a nauką* oraz ocena dorobku artystycznego sporządzona w związku z przewodem doktorskim wszczętym przez Radę Dyscypliny Sztuk Pięknych Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Pani Julia Curyło obroniła dyplom w pracowni malarstwa prof. Leona Tarasewicza na ASP w Warszawie w 2009 r. Od tego czasu pozostaje niezmiennie aktywną artystką. W roku 2012 była nominowana do nagrody 10. Konkursu Gepperta i do nagrody czasopisma Arleon, w 2010 r. otrzymała Grand Prix Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz nagrodę Galerii Miejskiej BWA w Bydgoszczy w ramach PROMOCJI 2010 w Galerii Sztuki w Legnicy, dwukrotnie była stypendystką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Brała udział w kilkudziesięciu projektach w kraju i za granicą, jest też autorką kilkudziesięciu wystaw indywidualnych. Prace artystki znajdują się w kolekcjach Muzeum Narodowego w Gdańsku, Muzeum Powstania Warszawskiego i Muzeum Sztuki w Legnicy, co na etapie ubiegania się o stopień doktora jest znaczące.

Początek samodzielnej drogi twórczej Julii Curyło odbył się w atmosferze niedużego skandalu, jej mural *Baranki Boże* zrealizowany na stacji metra Marymont w 2010 r. wywołał kontrowersje w gronie osób o konserwatywnym światopoglądzie, a po stronie muralu i artystki stanęły osoby ze świata sztuki. Taki start dla jednych oznacza większą widoczność, a dla artystów/ek widoczność jest sprawą podstawową, inni zaś postrzegają go jako zapowiedź utrudnień w dalszej pracy. W mojej opinii zarówno niechęć do sztuki i artystek/ów wywołujących kontrowersje, często podszyta zazdrością o nagłą i „łatwą” uwagę, jak i entuzjazm dla działań artystycznych konfrontujących publicznie tradycyjne normy pomija fakt, że od czasów tzw. sztuki krytycznej skandal stał się w gruncie rzeczy fenomenem estetycznym i jako taki powinien być rozważany. Artefakt doprowadza do zderzenia światopoglądów, obie strony mogą przedstawić w gruncie rzeczy nieskończoną ilość argumentów, a w miejscu ich zderzenia powstaje coś w rodzaju punktu krytycznego, miejsca estetyczno-społecznego uskoku, fałdy czy załamania racji. Idąc tropem fascynacji artystki można powiedzieć, że w miejscu zderzenia rodzi się osobliwość. Dmuchane baranki unoszą się nad rozświetloną stolicą, a ludzie jednoczą swoje umysły przypisując im skrajne znaczenia. Jak w chwili cudu lub ostatnio - w chwilach pojawiania się tęczy.

Należy oczywiście pamiętać, że skandale bez wątpienia mapują rosnącą polaryzację społeczną, dlatego należy im się przyglądać ze stałą uwagą.

Dorobek Pani Julii Curyło to serie malarskie i serie obiektów. Dla porządku należy przywołać ich tytuły: *Church Fairs and Miraculous Visions*, *Large Hadron Collider*, *God's Particle*, *Strange Stories*, *California*, *Meetings*, *Space Series*, obiekty: *Chicks*, *Euroarabia* i *Tulips*. Na pierwszy rzut oka surrealne czy symboliczne są przez artystkę opisywane jako dość uporządkowane wypowiedzi wizualne. Artystka odżegnuje się od surrealistycznego automatyzmu i braku logiki, przeciwstawia mu łączenie intuicji z doświadczeniem. Z całym szacunkiem dla tego statementu - surrealistyczna dowolność skojarzeń miała prowadzić do tworzenia co prawda nowych, ale ostatecznie nazywalnych, czyli właśnie nieco uporządkowanych, ciągów skojarzeń. Bazowała na ludzkiej potrzebie przydawania sensu światu i uporczywym, czy kompulsywnym wręcz, szukaniu sekwencji związków i zależności, które ostatecznie mają pozwolić na utworzenie łańcucha przyczyn i skutków z dowolnych właściwie elementów. Łańcucha pozwalającego stworzyć choćby iluzję bezpieczeństwa bycia w świecie. To to samo pragnienie, które każe doktorantce szukać duchowości w zderzacz cząstek. I każe budować werbalną opowieść o obrazach lub wizualną formę treści wyrażonych językiem. Choć metoda produkcji sekwencji znaków jest inna, to w efekcie w obu przypadkach odbiorca musi połączyć zdarzenia wizualne z odmiennych porządków w całość i nadać im własny jakkolwiek spójny sens.

Artystka podkreśla wagę konfliktu racji czy polaryzacji - ich twórczego potencjału. Przywołuje tutaj zarówno słowa Yuvala Noaha Harariego jak i cytaty z książki *Czy matematyka i fizyka to nauki humanistyczne?* M. Heller i S. Krajewskiego. Przedmiotem polaryzacji w tym wypadku ma być zderzenie teorii naukowych z humanistyczno-religijnym postrzeganiem świata. Nie sposób nie zgodzić się, że te światopoglądy niezbyt zgodnie współtworzą współczesną kulturę, a ich kolizja oświetliła ponad dekadę temu jej własny mural. Artystka przywołuje tutaj również własną przekorę i bez wątpienia obecne w jej pracach poczucie humoru. Myślę, że pojęciami, które w jej sztuce mogłyby oddać tę symetryczną polaryzację są: cud i osobliwość. Pochodzące z równoległych światów nauki i religii oba oznaczają zdarzenie, które, choć opisywalne, wymyka się ludzkiej percepcji, rozumieniu i wyobraźni opartej wszak zawsze na tym, co już nam znane. Nie sposób sobie wyobrazić nieskończonej gęstości materii podobnie jak nie można zracjonalizować cudu, bo zracjonalizowany traci swój ontologiczny sens.

W moim przekonaniu twórczość Pani Julii Curyło można porównać do pisania ikon. Choć sama stwierdza, że być może w języku polskim ikony się pisze, a nie maluje, tylko w wyniku błędu w tłumaczeniu, faktem pozostają konieczne według tradycji tworzenia ikon: medytacja, skupienie, uważność i oddanie sprawom wyższym. Artystka w swoich pracach wciąż na nowo stara się tworzyć spójną duchowo-naukową kosmogonię. Łącząc wytrwale w całość elementy pochodzące z tradycyjnie skonfliktowanych porządków rozumu i wiary, wydaje się medytować na sensem wszelkiego stworzenia. Pisze własny wszechświat w którym tajemnica istnienia wyraża się w równaniach jak gwiazdozbiory, w obiektach sakralnych dryfujących wokół swoich pierwotnych funkcji i przedmiotach popkultury, które zdają się niezbyt chętnie przejmować role boskich idoli. To co uderza mnie w tych obrazach, to ich medytacyjność połączona z czymś w rodzaju zepsutego piękna. Na pierwszy rzut oka piękne-brzydkie rzeczy, czy postacie, są czasem trochę nieudolne, jakby artystce zabrakło warsztatu. Po chwili jednak staje się jasne, że w tej kosmogonii ta podsłonna brzydota osób i

rzeczy doskonałych jest cechą świata przedstawionego, czymś być może porównywalnym do grzechu pierworodnego, trwałej skazy wpisanej w rzeczywistość.

Rozumiem przyświecające artystce pragnienie by „teoria wszystkiego” była teorią prawdziwą. Poszukiwanie sensu świata zawsze można nazwać odwiecznym i naiwnym. A żarliwe doszukiwanie się symetrii czy przystawalności religii i nauk o kosmosie oraz fizyki jest tyleż kuszące, co potencjalnie łatwe. Jednak ostatecznie wszyscy prawdopodobnie wolelibyśmy żyć w świecie pełnym sensu i tajemnic dających szansę na wiarę w sprawiedliwy porządek. Dlatego jestem przekonana, że to wizualne, malarskie pisanie własnego wszechświata, w którym sprzeczności ostatecznie się łączą, jest wartością samą w sobie.

To co budzi moje obiekcje, coś w rodzaju niemiłego zaskoczenia, w niektórych obrazach Pani Julii Curyło, to nazbyt łatwe zestawienia czy polaryzacje. W serii *Meetings* w parach występują Steve Jobs i Bill Gates oraz Jeff Koons i Damien Hirst. Nie do końca rozumiem jaką wartość ma zestawianie postaci, które zostały już ze sobą zestawione ogromną ilością razy w popkulturze, można tu przywołać nie tylko filmy, ale też choćby *Epic Rap Battles of History*. Podobnie nie do końca rozumiem umieszczanie na rzeźbach z serii *Chicks* twarzy ikonicznych artystek. Myślę, że przy takich zestawieniach zawsze skrajnie rozpoznawalna twarz „pożre” dzieło w którym została przywołana. Banalność zestawień w wielu jej pracach wydaje się świadomym i skutecznym zabiegiem łączenia tego co znane i wciąż nieprzystawalne, tutaj jednak, zbyt daleko pociągnięta, staje się słabością.

Konkluzja

Serię kilkunastu obrazów składających się na pracę doktorską, podobnie jak rozprawę teoretyczną, oceniam bardzo wysoko. Prace malarskie są niezwykle ciekawe, skupione i silne wizualnie, są bardzo samoświadomą i precyzyjną realizacją malarską. Zaś ich opis, towarzysząca mu refleksja oraz nakreślenie zainteresowań artystki są wyczerpujące, obszernie i bardzo ciekawe. Przy ocenie tej pracy doktorskiej należy dostrzec wyjątkową spójność opisu z pracą malarską, zarówno w ich treści jak w nastroju i formie.

Po zapoznaniu się z dorobkiem artystycznym pani magister Julii Curyło i jej pracą doktorską stwierdzam, że przygotowana przez nią praca doktorska w pełni uzasadnia wnioski o przyznanie jej stopnia doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i restauracji dzieł sztuki. Jednocześnie pragnę podkreślić dojrzałość artystyczną autorki, jej znaczący dorobek twórczy oraz bardzo wysoki poziom prezentowanej pracy i wnioskuję o jej wyróżnienie.

prof. ASP dr hab. Bogna Burska